

Довідник для тимчасово заарештованих, засуджених, покараних та іноземців

Цей довідник має на меті допомогти вам зрозуміти права та обов'язки ув'язнених під час їхнього перебування у в'язниці. У нього неможливо помістити всю інформацію, пов'язану з фактом відбування покарання у вигляді позбавлення волі або тимчасового арешту, тому, якщо щось незрозуміло, слід ПИТАТИ в'язничного службовця або працівника. Якщо справа не є невідкладною, про проблему слід повідомити вихователя у відділі. Якщо справа є дуже нагальною, потрібно звернутись до керівника відділу або будь-якого іншого в'язничного службовця чи працівника, які є там для надання допомоги.

ПРИЙНЯТТЯ ДО ПЕНІТЕНЦІАРНОГО ПІДРОЗДІЛУ

Під час прийняття ув'язнений зобов'язаний вказати свої персональні дані (включаючи ім'я, прізвище, дату та місце народження, професію, колір очей, колір волосся тощо) та інформацію про зміну цих даних. З метою правильного розміщення в камерах ув'язнений зобов'язаний заявити про вживання тютюнових виробів, надати інформацію про місце реєстрації та місце проживання/перебування (точну адресу), про попереднє перебування у карних установах та слідчих ізоляторах (у будь-якій країні), про стан здоров'я. Ув'язнений має обов'язок пройти ідентифікаційні дії, зокрема: фотографування, зовнішній огляд тіла, взяття відбитків та показ іншим особам.

Документи, гроші та предмети ув'язненого, вказані персоналом в'язниці, підлягають переказу на зберігання.

Під час прийняття ув'язнений має право вказати дані осіб, з якими він хоче підтримувати контакт. Тимчасово заарештований має право повідомити про місце свого перебування у даний час близькій особі або іншій особі, асоціації, організації та установі (слід вказати адресу), а також своєму адвокату. Крім того, тимчасово заарештований іноземець має право повідомити про місце свого перебування у даний час компетентній консульській установі або дипломатичному представництву.

ВАЖЛИВА ІНФОРМАЦІЯ ДЛЯ УВ'ЯЗНЕНОГО БЕЗПОСЕРЕДНЬО ПІСЛЯ ПРИЙНЯТТЯ

Відразу після прийняття ув'язненого поміщають у тимчасову камеру (до 14 днів). Засуджений, який перебуває у тимчасовій камері, проходить первинний медичний огляд, санітарні процедури та профілактичне рентгенологічне обстеження грудної клітки, його інформують про його права та обов'язки згідно з польським законодавством і про важливі питання, пов'язані з побутом, безпекою та дисципліною. У камері знаходиться діючий у в'язниці внутрішній розпорядок, з яким ув'язнений знайомиться. Ув'язнений має право зустрітись з вихователем.

Відразу після прийняття ув'язнений ознайомлюється з формою розрахунку строку виконання покарання.

БЕЗПЕКА

Якщо в камері з ув'язненим хтось погано поводить, ображає його, застосовує проти нього фізичну силу, ув'язнений відчуває загрозу, його змушують прибирати, обслуговувати, його речі забирають або використовують без його дозволу, або хтось поступає таким чином щодо іншого ув'язненого, у будь-який час слід повідомити про це в'язничному службовцю або працівнику. Це можна зробити під час кожного виходу з камери. У будь-який час можна викликати в'язничного службовця, використовуючи спеціальний пристрій виклику, який знаходиться на видному місці.

ОСНОВНІ ОБОВ'ЯЗКИ ОСІБ, ПОЗБАВЛЕНИХ ВОЛІ

Основним обов'язком ув'язненого є дотримання положень, включаючи внутрішній порядок, встановлений у в'язниці, та виконання наказів керівництва. Під час перебування у в'язниці чи слідчому ізоляторі керівництвом ув'язненого є службовці та працівники в'язниці або слідчого ізолятора, а також особи, які керують роботою чи іншою діяльністю ув'язненого. Обов'язки ув'язненого, зокрема, включають:

- належну поведінку,
- дотримання особистої гігієни та чистоти в приміщеннях, якими вони користуються,
- негайне повідомлення керівництву про власну хворобу та помічені симптоми хвороби у іншого в'язня,
- проходження передбачених положеннями обстежень, лікування, санітарних, медичних або реабілітаційних процедур,
- виконання роботи (не поширюється на осіб, звільнених від цього обов'язку згідно із законодавством) та робіт з прибирання,
- піклування про майно в'язниці / слідчого ізолятора та установи, де працює ув'язнений,
- проходження ідентифікаційних заходів,
- проходження перевірки (включаючи особистий огляд) у будь-який час (перевіратись може також камера та всі інші приміщення, також за відсутності ув'язненого).

У присутності керівництва та відвідуючих ув'язнених приймає позу стоячи. Ув'язненим не можна:

- брати участь у неформальних групах,
- використовувати ненормативну лексику та кримінальний жаргон,
- грати в азартні ігри,
- вживати алкоголь та інші одурманюючі речовини,
- відмовлятися від приймання їжі, наданої адміністрацією, для того, щоб змусити до виконання конкретного рішення чи процедури,
- чинити собі тілесні ушкодження або інші розлади здоров'я, робити татування,
- спілкуватися з іншими особами у спосіб, не передбачений положеннями законодавства,
- самостійно змінювати камеру та призначене спальне місце, а також власний зовнішній вигляд, який унеможлиблює ідентифікацію, без згоди директора (стосується засуджених).

СОЦІАЛЬНО-ПОБУТОВІ УМОВИ

Ув'язнений має право, зокрема, на належне, з точки зору збереження здоров'я, харчування, одяг, побутові умови, приміщення, а також медичні послуги та відповідні гігієнічні умови.

Ув'язнений має право на щонайменше триразове харчування з достатньою харчовою цінністю, включаючи принаймні один гарячий прийом їжі. Ці страви повинні враховувати зайнятість, вік та стан здоров'я, а також, якщо це можливо, релігійні та культурні вимоги ув'язненого. Він має право на напій, що втамовує спрагу, який подається до кожного прийому їжі, а також сухий пайок, який видається на час транспортування.

Засуджений, який бере участь у процесуальній діяльності за межами в'язниці або іншій діяльності, яка вимагає конвоювання, і який з технічних чи організаційних причин не може отримати гарячу їжу, отримує їжу у вигляді сухого пайка та напою з урахуванням віку засудженого, а також, якщо це можливо, культурних та релігійних вимог.

Після потрапляння у в'язницю ув'язненому дозволяється здійснити першу покупку не пізніше третього робочого дня. Ув'язнений має право принаймні три рази на місяць купувати продукти

харчування та інші товари, що допускаються до продажу у в'язниці, за кошти, які залишаються у його розпорядженні на зберіганні. У слідчому ізоляторі й закритих та напіввідкритих в'язницях діє безготівкова система. Всі операції, пов'язані з грошовим обігом, відбуваються без фізичного використання ув'язненими платіжних засобів. Якщо ув'язнений має на зберіганні іноземні платіжні засоби, він має право подати письмову заяву про здійснення їх обміну на польську валюту. Ця операція проводиться в банку, що проводить обмін іноземної валюти, розташованому найближче до в'язниці.

Ув'язнений має право раз на місяць отримувати пакунок з продуктами харчування, який включає товари, придбані в'язницею. В'язень отримує пакунок з продуктами харчування після письмового замовлення і оплати витрат на його підготовку. Таке замовлення може також зробити близька особа засудженого.

Ув'язнений також може отримати з дозволу директора посилки з необхідним одягом, білизною, взуттям та іншими особистими речами та засобами гігієни. Посилки не можуть містити виробів, які неможливо перевірити без порушення значним чином їхньої субстанції, в упаковці, яка перешкоджає перевірці, а також засоби зв'язку, предмети і документи, які можуть становити загрозу порядку чи безпеці у в'язниці. Посилки підлягають перевірці у присутності ув'язненого.

Ув'язнений має право мати в камері документи, пов'язані з провадженням, в якому він бере участь, продукти харчування та тютюнові вироби, засоби особистої гігієни, особисті речі, годинник, листи та фотографії членів сім'ї та інших близьких осіб, предмети релігійного культу, канцтовари, особисті записки, книги, газети та кімнатні ігри. Директор в'язниці може дозволити, щоб у камері знаходилось аудіовізуальне та комп'ютерне обладнання та інші предмети, у тому числі ті, які покращують естетику приміщення або виражають культурні інтереси засудженого, за умови, що володіння цими предметами не порушує правила порядку та безпеки, що діють у в'язниці. Ув'язнений не може мати в камері або передавати на зберігання предмети, розміри або кількість яких порушують діючий порядок або ускладнюють конвоювання. Такі предмети повертаються за рахунок ув'язненого особі, установі чи організації, вказаній ним.

Ув'язнений має право отримувати для використання з в'язниці одяг, білизну та взуття, відповідні сезону, якщо він не використовує власні. Під час проведення процесуальних дій, транспортування та в інших об'єднаних випадках ув'язнений використовує власний одяг, білизну та взуття, за винятком випадків, коли вони є невідповідними з уваги на пору року або пошкоджені, або їх не можна використовувати з міркувань безпеки.

Ув'язнений має право на умови, необхідні для дотримання особистої гігієни, зокрема на постільну білизну та інші засоби для підтримання гігієни та чистоти в камері. Принаймні раз на місяць ув'язненому дозволяється стрижка, принаймні раз на тиждень - тепла купіль. Жінка користується гарячою водою принаймні раз на день, а теплу купіль приймає два рази на тиждень.

Ув'язнений має право на відпочинок, необхідний для його здоров'я, зокрема на прогулянку не менше однієї години та 8-годинний сон протягом доби.

ВНУТРІШНІЙ ПОРЯДОК

- нічний час діє принаймні з 22.00 до 6.00,

- ранкові та вечірні переклички проводяться в камерах, а також у приміщеннях, у яких перебувають працівники-в'язні,
- під час переклички ув'язнені повинні бути одягнені та розташовані так, щоб їх було видно особі, яка проводить перекличку, забороняється брати участь у перекличці лише в нижній білизні або піжамі (це правило не поширюється на лікарню та медчастину),
- тривалість купелі становить щонайменше 10 хвилин, час потоку води з трубопровідної арматури не повинен бути менше 6 хвилин,
- куріння тютюнових виробів дозволено у камерах для курців та у відведених місцях,
- ув'язнений може мати в камері: до 9 літрів напоїв, продуктів харчування вагою менше 6 кг, до 10 предметів релігійного культу (розміри не більше 250x150 мм), до 5 книг (крім взятих у користування з бібліотеки в'язниці / слідчого ізолятора), пресу загальною вагою до 0,5 кг,
- прохання про візит у лікаря приймаються щодня,
- замовлення на посылки приймаються кожного робочого дня.

МЕДИЧНА ДОПОМОГА

Ув'язнені мають право на безкоштовну медичну допомогу. Дні та час прийому лікарів знаходяться у внутрішньому розпорядку в'язниці / слідчого ізолятора. Якщо справа дуже нагальна, можна звернутись до керівника відділу або будь-якого іншого в'язничного службовця чи працівника

КОНТАКТ З БЛИЗЬКИМИ РОДИЧАМИ ТА ЗОВНІШНІМ СВІТОМ

Особи, які перебувають у в'язницях Польщі, мають право контактувати із зовнішнім світом. Ув'язнені можуть зв'язуватися зі своїми родичами шляхом листування, телефонних розмов, посилок, переказів, побачень. Деякі ув'язнені отримують перепустки, але це залежить від багатьох факторів, з якими ув'язненого знайомить вихователь. Сфера контакту, а також методи та процедури його здійснення щодо засуджених відрізняються від тих, які стосуються тимчасово заарештованих. У випадку засуджених - за реалізацію контактів із зовнішнім світом відповідає директор в'язниці. Що стосується осіб тимчасово заарештованих – про контакти з зовнішнім світом вирішує розпорядчий орган (тобто орган, який здійснює кримінальне провадження - компетентний прокурор або суд). Побачення з тимчасово арештованим можливе після видачі розпорядчим органом наказу про згоду на побачення.

Засуджені ведуть листування за свій рахунок. Однак, якщо у засудженого немає грошей, він має право на дві марки та конверти на місяць (стосується економного відправлення). Цей ліміт не поширюється на заяви, клопотання, скарги, адресовані правоохоронним органам, органам правосуддя та іншим державним органам, органам місцевого самоврядування, омбудсмену, омбудсмену у справах дітей, органам, створеним на основі міжнародних договорів з прав людини, та представнику, який не є адвокатом або юрисконсультом і був затверджений Головою палати Європейського суду з прав людини представляти в'язня перед цим судом. Можливість отримання марок, паперу та конвертів для цієї кореспонденції від адміністрації закладу поширюється лише на ув'язнених, які не мають коштів. Кореспонденція тимчасово заарештованого надсилається через розпорядчий орган і підлягає його контролю; інші правила застосовуються до офіційного державного листування (деталі пояснить вихователь).

Іноземні ув'язнені можуть листуватися з компетентною консульською установою або дипломатичним представництвом та використовувати побачення з працівником консульства або працівником дипломатичного представництва, який виконує консульські функції. Щоразу, надсилаючи офіційну кореспонденцію, адміністрація підрозділу видає ув'язненому підтвердження про отримання кореспонденції.

Ув'язнені можуть користуватися (за свій рахунок) таксофонами в години, встановлені внутрішнім розпорядком. Тимчасово заарештована особа може користуватись таксофоном за згодою органу, у розпорядженні якого вона залишається, для спілкування з адвокатом (представником, який є адвокатом або юрисконсультом), а в обґрунтованих випадках - з найближчою особою. Час телефонної розмови не може перевищувати 5 хвилин за раз (за винятком розмов з правоохоронними органами, органами правосуддя та іншим державними органами, органами місцевого самоврядування, омбудсменом, омбудсменом у справах дітей, органами, створеними на основі міжнародних договорів з прав людини, та представником, який не є адвокатом або юрисконсультом і був затверджений Головою палати Європейського суду з прав людини представляти в'язня перед цим судом, якщо директор не продовжить цей час у внутрішньому розпорядку).

Ув'язнений має можливість отримувати грошові перекази, а також надсилати такі перекази із власних грошей.

У пенітенціарних підрозділах існує можливість проведення відеорозмови через Інтернет з родиною та іншими близькими особами засудженого. В першу чергу можливість такого контакту надається засудженим, які є батьками або законними опікунами дітей віком до 15 років, іноземцям, глухоніми, сім'ї або близькі особи яких проживають на значній відстані від місця їх перебування або їхня сімейна ситуація, стан здоров'я чи матеріальне становище унеможлиблює приїзд на побачення.

ПОВЕДІНКА УВ'ЯЗНЕНОГО ТА УМОВИ ВІДБУВАННЯ ПОКАРАННЯ

Поведінка ув'язненого, і зокрема, ставлення до скоєного злочину, ступінь дотримання порядку та дисципліни, ставлення до роботи, поведінка по відношенню до інших засуджених та керівництва, будуть оцінюватися принаймні раз на 6 місяців пенітенціарною комісією. Від цієї оцінки залежить можливість направлення до в'язниці іншого виду, де ув'язнений зможе користуватися ширшим колом прав. Негативна поведінка призведе до направлення до в'язниці, де ув'язнений зможе реалізовувати менший обсяг прав.

Якщо ув'язнений відрізнятиметься хорошою поведінкою, він може отримати премію.

У разі порушення наказів або заборон, що випливають із чинних норм, в'язня можуть притягнути до дисциплінарної відповідальності.

ЗАСОБИ БЕЗПОСЕРЕДНЬОГО ПРИМУСУ

Працівники пенітенціарної служби під час виконання своїх службових обов'язків мають право використовувати або застосовувати засоби безпосереднього примусу, якщо необхідно здійснити хоча б одну з наступних дій:

- 1) забезпечення поведінки, передбаченої законом, відповідно до розпорядження, виданого уповноваженою особою;
- 2) відвернення прямого, незаконного замаху на життя, здоров'я або свободу уповноваженої особи або іншої особи;
- 3) протидія діяльності, спрямованій безпосередньо на замах на життя, здоров'я або свободу уповноваженої особи або іншої особи;
- 4) протидія порушенню громадського порядку або безпеки;
- 5) протидія прямому замаху на ділянки, предмети або пристрої, які охороняються уповноваженою особою;
- 6) охорона порядку чи безпеки в районах чи об'єктах, що охороняються уповноваженою особою;
- 7) запобігання знищенню майна;
- 8) забезпечення безпеки конвою або супроводу;

- 9) затримання особи, запобігання її втечі або переслідування цієї особи;
- 10) подолання пасивного опору;
- 11) подолання активного опору;
- 12) протидія діям, націленим на самоагресію.

Засобами безпосереднього примусу, якими може скористатись працівник пенітенціарної служби, є: фізична сила, кайданки, стримуючий ремінь, захисний шолом, кийок, водні стримуючі засоби, службова собака, невогнепальна зброя, хімічні засоби паралізуючої дії, камера безпеки.

Під час виконання службових обов'язків працівники мають право використовувати собак, навчених для пошуку наркотичних засобів та психотропних речовин або вибухових речовин чи відстеження слідів.

Якщо засобів безпосереднього примусу недостатньо або їх використання неможливе через обставини даної події, працівник має право застосувати вогнепальну зброю.

Про використання засобів безпосереднього примусу готується відповідна документація, а в разі поранення або інших симптомів загрози життю чи здоров'ю, потерпілій особі надається перша допомога, а при необхідності надається медична допомога.

Ув'язнені, які становлять серйозну соціальну загрозу або серйозну загрозу безпеці слідчого ізолятора/в'язниці (небезпечні)

У випадку, коли ув'язнений був засуджений за злочин, вчинений в організованій злочинній групі чи угрупованні, яке має на меті вчинення злочинів, або якщо він вчинив злочини, зокрема, які загрожують незалежності Республіки Польща, викрадення літака чи корабля, або скоїв злочин з особливою жорстокістю, такий як зґвалтування, вбивство або захоплення заручників, його можуть віднести до категорії «небезпечний». Така кваліфікація призводить до того, що ув'язнений відбуває покарання у спеціально пристосованому відділі чи камері. Причиною віднесення до категорії «небезпечних» також може бути, серед іншого, організація та активна участь у повстанні у в'язниці, активний напад на в'язничного службовця або працівника, а також те, що в'язень є винуватцем зґвалтування, заподіяння серйозної шкоди здоров'ю або жорстокого поводження з іншим ув'язненим, а також втеча із в'язниці закритого типу чи її спроба, або під час конвоювання за межами в'язниці.

Ув'язнений повинен знати:

- що він проходить особистий огляд кожного разу, коли виходить і повертається до камери,
- може брати участь у культурно-освітніх та спортивних заходах, використовувати книги та пресу, а також брати участь у релігійних зібраннях, навчанні та працевлаштуванні лише у тому відділенні, в якому він перебуває,
- побачення можуть надаватися таким чином, щоб запобігти безпосередньому контакту - рішення з цього питання приймає директор,
- під час побачень не можна вживати їжу та напої,
- подальше перебування у відділі чи камері для «небезпечних» залежить від рішення пенітенціарної комісії, яка перевіряє рішення з цього питання принаймні раз на 3 місяці.

СВОБОДА ВІРОСПОВІДАННЯ

У Польщі, а отже, і в польських в'язницях діє свобода совісті та віросповідання. Згода на сповідання релігії поширюється на ті церкви та релігійні об'єднання, які легально діють на території в'язниці. В'язниці відвідує духовенство. Ініціатива у цьому питанні належить цим людям, а не адміністрації в'язниці. Духовенство може зустрічатися із ув'язненими як групами, так і окремо. Якщо релігія ув'язненого забороняє їсти конкретні страви, а ув'язнений хоче виконати цей обов'язок - про це слід повідомити. Адміністрація докладе всіх зусиль, щоб виправдати очікування, але лише в межах своїх можливостей.

ВІЛЬНИЙ ЧАС

Спосіб проведення вільного часу залежить від ув'язненого. Однак він не може порушувати дисципліну та порядок, який зобов'язує у в'язниці. У вільний можна користуватися культурно-освітнім і спортивним обладнанням та заходами, радіо, телебаченням, книгами та пресою. Ув'язнений має право передплатити пресу за власний рахунок або користуватися пресою, придбаною адміністрацією, та книгозбором бібліотеки, яка знаходиться у кожному пенітенціарному підрозділі. Ув'язнений може брати участь у заходах, організованих у приміщенні для дозвілля, в організованих спортивних заходах та реалізовувати власні творчі здібності, а також за згодою директора установи виробляти та продавати виготовлені вироби. Про готовність участі у культурно-освітніх та спортивних заняттях слід повідомляти в'язничному службовцю відділу або вихователю. В рамках премії, виданої директором, ув'язнений може передати власноруч зроблений сувенір або подарунок, придбаний у магазині в'язниці, особі, яку він вкаже.

ОСВІТА ТА ПРОФЕСІЙНЕ НАВЧАННЯ

Ув'язнений має право на освіту та самоосвіту. У 20 в'язницях існує можливість отримати або закінчити освіту на рівні початкової школи, гімназії, загальноосвітнього ліцею та на курсах професійної кваліфікації (після складання іспиту вручається диплом, що підтверджує професійну кваліфікацію на рівні професійно-технічного училища або технікуму). Крім того, в'язниці організовують навчальні курси для здобуття певних професій. Після закінчення курсу випускник отримує сертифікат, який допоможе йому знайти роботу за даною професією.

Пенітенціарна комісія може позбавити засудженого, який досяг 18 років, можливості навчатись з особливих причин, зазначених в Кримінально-виконавчому кодексі. Всю інформацію про можливість відвідувати школу та правила направлення на навчання та тренінги можна отримати у вихователя.

ПОСТПЕНІТЕНЦІАРНА ДОПОМОГА

Особам, звільненим із в'язниці, може бути надана необхідна допомога у пошуку роботи, місця проживання та інших питань, необхідних для функціонування після виходу з в'язниці. Особам, які не мають достатніх фінансових засобів, директор в'язниці може надати фінансову допомогу при звільненні або іншу матеріальну допомогу.

Ув'язнений може отримати допомогу серед іншого у вигляді одягу, взуття, їжі чи ліків. Ув'язнений повинен перевірити, чи є у нього необхідні документи (наприклад, посвідчення особи, паспорт) та чи не закінчився термін їхньої дії. Якщо ув'язнений іноземець виїжджає до місця свого проживання самостійно, і жоден родич не може йому допомогти, а також у нього немає достатньо грошей для покриття витрат на поїздку до місця проживання, він повинен зв'язатися з відповідним дипломатичним представництвом, щоб отримати додаткову допомогу. Працівники консульства чи посольства зобов'язані надати допомогу в цьому питанні.

Якщо всі дії, здійснені ув'язненим та адміністрацією в'язниці під час його перебування у в'язниці, не дали жодного ефекту, в обґрунтованих випадках директор пенітенціарного підрозділу може дати згоду на надання фінансової допомоги на придбання квитка відповідно до чинних норм. Усі особи, звільнені з місць позбавлення волі, мають право звернутися за допомогою до відповідних, з уваги на місце проживання, центрів соціальної допомоги та кураторів, які діють при районних судах.

Якщо ув'язнений іноземець після виходу з пенітенціарного підрозділу не може негайно повернутися до місця свого постійного перебування/проживання за межами Польщі, він може подати заяву на покриття витрат на тимчасове проживання або надання притулку в центрі для бездомних до встановленої дати виїзду. Кроки з цього приводу ув'язнений повинен здійснити

також під час відбування покарання, подавши прохання директору слідчого ізолятора або в'язниці. Номери телефонів та адреси відповідних дипломатичних представництв, органів соціальної допомоги, пробаційних груп, притулків, нічних притулків та всю інформацію щодо постпенітенціарної допомоги звільненим засудженим можна отримати у вихователя.

ДОСТУП ДО ПУБЛІЧНОЇ ІНФОРМАЦІЇ

У кожному пенітенціарному підрозділі є принаймні одне комп'ютерне місце, призначене для ув'язненого, який хоче отримати доступ до публічної інформації на веб-сайтах: www.bip.sw.gov.pl, www.sw.gov.pl, www.e-sady.gov.pl, ip.lex.pl, swaweb1.ms.gov.pl, rcl.gov.pl, dziennikiurzedowe.gov.pl, dziennikustaw.gov.pl, monitor.polski.gov.pl, legislacja.rcl.gov.pl, bip.gpo.gov.pl, brpo.gov.pl.

Детальну інформацію з цього питання можна отримати у вихователя пенітенціарного відділу.

ОТРИМАННЯ ДЕТАЛЬНОЇ ІНФОРМАЦІЇ ЗАЛЕЖНО ВІД ПОТРЕБ

Детальніше про правила поводження з ув'язненими, права та обов'язки ув'язнених можна знайти в польських правових актах, насамперед в Кримінально-виконавчому кодексі та в:

- Постанові міністра юстиції від 21 грудня 2016 р. про організаційно-розпорядчі правила щодо виконання покарання у виді позбавлення волі – *які стосуються засуджених осіб*,
- Постанові міністра юстиції від 22 грудня 2016 р. про організаційно-розпорядчі правила щодо виконання тимчасового арешту - *які стосуються тимчасово заарештованих осіб. За необхідності тексти цих нормативних актів є доступними, а конкретні положення можна уточнити.*

Ув'язнений також може записатись на розмову з директором в'язниці / слідчого ізолятора та керівниками окремих відділів, наприклад:

- пенітенціарного відділу – зокрема, з питань, що стосуються оцінки поведінки, вільного часу або постпенітенціарної допомоги,
- відділу реєстрації - зокрема, з питань, що стосуються правових підстав позбавлення волі та строку перебування у в'язниці чи слідчому ізоляторі,
- інтендантського відділу - зокрема, з питань, що стосуються харчування, оснащення камери та інших соціально-побутових питань.

Ув'язнений також може записатися на розмову в інші відділи. Якщо ув'язнений не знає, якого відділу стосується та чи інша справа - він просить вихователя вказати відповідний відділ.

ПРАВО НА ПОДАННЯ СКАРГ, ПРОХАНЬ ТА КЛОПОТАНЬ

Скарги, прохання та клопотання з питань, пов'язаних із перебуванням в умовах в'язниці чи слідчого ізолятора, слід подавати безпосередньо директору в'язниці або слідчого ізолятора. Спосіб і місце отримання письмових клопотань, скарг та прохань адміністрацією пенітенціарних підрозділів визначаються у внутрішньому розпорядку, що діє в слідчому ізоляторі / в'язниці.

Клопотання, скарги та прохання розглядаються без зайвої затримки, не пізніше ніж протягом 14 днів. В обґрунтованих випадках (після письмового повідомлення особи, яка подає скаргу, прохання чи клопотання) цей строк може бути продовжений. Детальним положенням у цьому відношенні є положення Постанови міністра юстиції від 13 серпня 2003 р. про способи врегулювання клопотань, скарг та прохань осіб, ув'язнених у в'язницях та слідчих ізоляторах (Законодавчий вісник, 2013, поз. 647).

Скарги розглядаються:

1. Директором в'язниці / слідчого ізолятора, якщо скарга адресована йому і стосується поведінки в'язничного службовця або працівника, не стосується його прямих рішень.

2. Округним директором Пенітенціарної служби – якщо скарга стосується роботи, діяльності в'язниці або слідчого ізолятора, які контролюються ним,

3. Генеральним директором Пенітенціарної служби або призначеною ним особою, якщо скарга стосується діяльності окружної інспекції Пенітенціарної служби,

4. Міністром юстиції або призначеною ним особою, якщо скарга стосується діяльності Центрального правління Пенітенціарної служби.

Скарги, клопотання та прохання, які містять вульгарні й образливі слова та фрази (лайку) і кримінальний жаргон, основані на неодноразово повторюваних обставинах та подіях, раніше пояснених, та які не містять обґрунтування вимог таким чином, що це не дозволяє їх розглянути, можуть залишитись без розгляду (не вирішеними).

Особи, які перебувають у в'язницях та слідчих ізоляторах, мають також право подавати скарги пенітенціарному судді та апеляційні скарги, відповідно до ст. 7, § 1 КПК, в пенітенціарний суд на рішення директора слідчого ізолятора, директора в'язниці, директора окружної Пенітенціарної служби і Генерального директора Пенітенціарної служби в зв'язку з його незаконністю. Цей порядок подання скарги вимагає від апелянта чіткої заяви, що рішення, прийняте у його справі, є незаконним. Надіслати скаргу слід протягом 7 днів з дати вручення або оголошення рішення до компетентного (за місцем розташування в'язниці або слідчого ізолятора) пенітенціарного суду через директора в'язниці / слідчого ізолятора, який видав рішення.

МІЖНАРОДНІ ПРАВОВІ ЗАХОДИ ІЗ ЗАХИСТУ ПРАВ ЛЮДИНИ, ПОЗБАВЛЕНОЇ ВОЛІ

Європейський суд з прав людини у Страсбурзі поширює свою дію на кожну державу, яка є учасницею Конвенції з прав людини. Польща також підписала цю Конвенцію, що на практиці означає, що будь-яка особа, позбавлена волі в Польщі, може подавати скарги до Суду. Подаючи скаргу до Суду у Страсбурзі, слід дотримуватись процедури її подання, особливо враховуючи, що:

- скаргу повинен подавати ув'язнений як потерпіла особа (тому скарга, подана від імені інших осіб, не допускається, а також скарга не може бути анонімною),
- існує обов'язок використання до кінця національної судової процедури, отже, ув'язнений повинен вичерпати всі засоби,
- скарга повинна бути подана протягом 6 місяців після остаточного рішення у справі ув'язненого.

Слід також пам'ятати, що у скарзі слід подати короткий опис справи, вказати порушене право, інформувати про всі застосовані способи оскарження, а також представити рішення, винесені у справі, з короткими відомостями про них.

Ув'язнений може скористатися правом подати скаргу до Комітету з прав людини у Женеві (КПЛ). Скаргу до КПЛ в Женеві може подати будь-яка особа, що перебуває під юрисдикцією держави – учасниці Міжнародного пакту про громадянські та політичні права від 16.12.1966 р., яка стверджує, що стала жертвою порушення цієї державою одного чи кількох прав, передбачених Пактом. Польща також підписала цей Пакт. Під час подання скарги до КПЛ у Женеві необхідно дотримуватись процедури її подання. Зокрема, слід пам'ятати, що умовою подання скарги до

КПЛ в Женеві є надання персональних даних (КПЛ в Женеві не розглядає анонімні скарги) та використання до кінця ув'язненим усіх доступних національних засобів правосуддя.

Листи, що містять скарги до Європейського суду з прав людини у Страсбурзі та до Комітету з прав людини у Женеві, повинні бути надіслані на такі адреси:

The Registrar European Court of Human Rights Council of Europe F-67075 Strasbourg	The Human Rights Committee c/o Centre for Human Rights United Nations Office at Geneva 8-14 avenue de la Paix 1211 Geneve 10 Switzerland
--	--

УМОВНЕ ДОСТРОКОВЕ ЗВІЛЬНЕННЯ ТА ПЕРЕРВА У ВІДБУВАННІ ПОКАРАННЯ

Правила надання умовного дострокового звільнення від відбування частини покарання у вигляді позбавлення волі визначені в Кримінальному кодексі, тоді як підстави для скасування містяться у Кримінально-виконавчому кодексі. Щоб скористатися умовно достроковим звільненням, повинна бути виконана необхідна для даного засудженого умова відбуття частини покарання, а саме:

- засуджений може бути умовно звільнений після відбуття принаймні половини строку покарання,
- засуджений за умови звичайного рецидиву - після відбуття двох третин строку покарання,
- засуджений за умови багаторазового рецидиву - після відбуття трьох чвертей строку покарання,
- засуджений до 25 років позбавлення волі - після відбуття 15 років покарання,
- засуджений до довічного позбавлення волі - після відбуття 25 років покарання,
- в окремих випадках суд після ухвалення обвинувального вироку, може посилити вищезазначені часові вимоги.

Якщо ув'язнений виконав умову відбування частини покарання, він може бути звільнений, але лише якщо його ставлення, особисті характеристики та умови, обставини вчинення злочину і поведінка після вчинення злочину та під час відбування покарання обґрунтовують переконання, що після звільнення він буде дотримуватися правового порядку.

Про умовне звільнення вирішує пенітенціарний суд, в окрузі якого ув'язнений знаходиться як засуджений.

Заява про умовне звільнення може бути подана як самим засудженим, так і адвокатом, директором в'язниці, професійним судовим куратором та прокурором. У разі відмови в умовному звільненні можна подати скаргу протягом 7 днів з дати оголошення або вручення ув'язненому рішення, до суду, який виніс оскаржуване рішення. Під час подання заяви про умовне звільнення необхідно сплатити судовий збір. Ув'язнений, який не має фінансових засобів, може звернутися до суду щодо можливості звільнення від сплати цього збору.

Перерва у відбуванні покарання у вигляді позбавлення волі визначається положеннями Кримінально-виконавчого кодексу.

Рішення про надання перерви приймає пенітенціарний суд, в окрузі якого перебуває засуджений. Для того, щоб скористатися перервою у відбуванні покарання необхідно, щоб ув'язнений відповідав умовам, встановленим законодавством. Суд повинен надати засудженому перерву у разі:

- психічного захворювання засудженого,

- іншого важкого захворювання, яке унеможливило виконання покарання у вигляді позбавлення волі. Суд може надати засудженому перерву, якщо це виправдано важливими причинами, пов'язаними зі: здоров'ям (наприклад, медична процедура), сімейними обставинами (наприклад, хвороба члена сім'ї), особистими справами (наприклад, важливі професійні питання).

Заяву про надання перерви у відбуванні покарання засуджений може подати сам, а також адвокат, прокурор, професійний судовий куратор та директор в'язниці. Суд постановляє про надання перерви у відбуванні покарання у формі рішення, яке може бути оскаржене протягом 7 днів з дати опублікування або вручення рішення у суді, який виніс оскаржуване рішення.

ПЕРЕДАЧА РІШЕННЯ ПРО ПРИСУДЖЕННЯ ПОКАРАННЯ У ВИГЛЯДІ ПОЗБАВЛЕННЯ ВОЛІ ДЛЯ ВИКОНАННЯ ЗА КОРДОНОМ

Іноземець, який був законно засуджений польським судом, може подати клопотання про виконання присудженого йому покарання у вигляді позбавлення волі в іноземній країні. У цьому відношенні застосовуються положення Кримінально-процесуального кодексу, які регулюють принципи:

- прийняття та передачі судових рішень для виконання,
- звернення до держави-члена Європейського Союзу щодо виконання покарання у вигляді позбавлення волі.

Положення Кримінально-процесуального кодексу не застосовуються, якщо міжнародний договір, стороною якої є Республіка Польща, передбачає інше.

У першому випадку органом, який може подати заяву про прийняття іноземця, який був законно засуджений польським судом до покарання у вигляді позбавлення волі, яке підлягає виконанню, є міністр юстиції. Заява адресована компетентному органу держави, громадянином якої є засуджений. Заяві має передувати винесення компетентним судом рішення про допустимість передачі судового рішення для виконання за кордоном, згода засудженого на передачу та оцінка, що діяння, яке послужило підставою для засудження в Польщі, також є злочином згідно із законодавством держави, громадянином якої є засуджений. Клопотати про прийняття іноземця може також компетентний орган іноземної держави.

У другому випадку, у разі винесення польським судом щодо іноземця законного рішення про покарання у вигляді позбавлення волі, яке підлягає виконанню, окружний суд, в окрузі якого було винесено рішення, за згодою засудженого, може подати заяву про виконання рішення безпосередньо до компетентного суду або іншого органу держави-члена Європейського Союзу. Передача відбувається в першу чергу на основі громадянства засудженого. Передумовою ініціювання вищезазначеної процедури також є переконання, що передача судового рішення для виконання дозволить у більшій мірі реалізувати виховні та превентивні цілі покарання. Компетентним судом для винесення рішення про передачу судового рішення для виконання є окружний суд, тоді як клопотання про виконання може також подати засуджена особа та компетентний суд чи інший орган держави-члена Європейського Союзу.

Слід також зазначити, що положення Кримінально-процесуального кодексу передбачають винятки від вимоги отримання згоди засудженого на передачу.

ЗАЯВА ПРО НАДАННЯ СТАТУСУ БІЖЕНЦЯ

Іноземці, які перебувають у в'язницях та слідчих ізоляторах і бояться повернутися до країни походження, мають право подавати заяви про надання статусу біженця. Така заява подається у письмовій формі через Коменданта відділу Прикордонної варти або Коменданта підрозділу Прикордонної варти, до територіальної сфери дії якого належить в'язниця / слідчий ізолятор. У

заяві ув'язнений повинен вказати свої персональні дані (прізвище, ім'я, дату народження, громадянство) та мову (мови), якою спілкується. Всю інформацію з цього питання можна отримати у керівника пенітенціарного відділу.